

विरूप आङ्गिरसः। अग्निः। गायत्री।

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ अश्वौ अग्ने रथीरिव। नि होता पूर्यः सदः ॥ ८.०७५.०१

देवहूतमान्- देवानामाहातृतमान्। अश्वान्- प्राणाश्वान्। अग्ने। रथीरिव- महारथ इव। हि- खलु।

युक्ष्व- योजय। होता- देवाहाता। पूर्यः- पुराणः सन्। नि सदः- निषीद ॥१॥

उत नो देव देवाँ अच्छा वोचो विदुष्टरः। श्रद्धिश्चा वार्या कृधि ॥ ८.०७५.०२

उत- अपि च। नः- अस्मान्। देव- द्योतनशील। देवान्। अच्छ- अभिलक्ष्य। विदुष्टरः- विद्वत्तरः

सन्। वोचः- वद। विश्वा- सर्वान्। वार्या- वरान्। श्रत्- सत्यान्। कृधि- कुरु ॥२॥

त्वं ह यद्यविष्ठ्य सहसः सूनवाहुत। ऋतावा यज्ञियो भुवः ॥ ८.०७५.०३

यविष्ठ्य- युवतम। त्वम्। सहसः सूनो- शक्तिज। आहुत- हव्यसमर्पित। यज्ञियः- पूज्यः।

ऋतावा- सत्यवान्। भुवः- अभवः ॥३॥

अयमग्निः सहस्रिणो वाजस्य शतिनस्पतिः। मूर्धा कवी रयीणाम् ॥ ८.०७५.०४

अयम्- एषः। अग्निः। सहस्रिणः। शतिनः- प्रभूतस्य। वाजस्य- अन्नस्य। पतिः- स्वामी

पालकः। रयीणाम्- सम्पदाम्। मूर्धा- शिरोभूतः। कविः- क्रान्तदर्शी ॥४॥

तं नेमिभृवो यथा नमस्व सहतिभिः। नेदीयो यज्ञमङ्गिरः ॥ ८.०७५.०५

ऋभवः- चित्किरणाधिदेवताः। नेमिम्- स्वकीयरथम्। यथा- इव। तम्- अमुम्। नेदीयः-

अन्तिकतमम्। यज्ञम्। सहतिभिः- समानाहानैर्देवैः। अङ्गिरः- हे उपासक। नमस्व-

नमस्कुरु ॥५॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया। वृष्णे चोदस्व सुष्टुतिम् ॥ ८.०७५.०६

अभिद्यवे- अभितो द्योतनशीलाय । तस्मै- अमुष्मै । नूनम्- निश्चयेन । नित्यया- अनाद्यनन्तया
मन्त्रमय्या । वाचा । विरूप- निरूपय । वृष्णे- वर्षकाय । सुष्ठुतिम्- शोभनस्तुतिम् । चोदस्व-
चोदय ॥६॥

कमुं चिदस्य सेनयाग्नेरपाकचक्षसः । पणिं गोषु स्तरामहे ॥ ८.०७५.०७

अस्य- एतस्य । अपाकचक्षसः- अनल्पचक्षसः । अग्नेः । सेनया- ज्वालारूपिण्या । कम् । पणिम्-
लोभिनम् । गोषु- धेनुषु चिद्रश्मिषु निमित्तभूतेषु । स्तरामहे- अभिभवेम ॥७॥

मा नो देवानां विशः प्रस्नातीरिवोस्त्राः । कृशं न हासुरघ्न्याः ॥ ८.०७५.०८

प्रस्नातीरिवोस्त्राः- क्षरन्तीर्गाव इव । कृशम्- अल्पं वत्सम् । अघ्न्याः- गावः । न- इव । नः-
अस्मान् । देवानाम् । विशः- प्रजाः । मा । हासुः- अग्निस्त्यजतु ॥८॥

मा नः समस्य दूढ्यः परिद्वेषसो अंहतिः । ऊर्मिर्न नावमा वधीत् ॥ ८.०७५.०९

ऊर्मिः- तरङ्गः । नावम्- प्लवम् । न- इव । समस्य- सर्वस्य । परिद्वेषसः- द्विषतः । दूढ्यः-
पापबुद्धेः । अंहतिः- हननम् । मा । नः- अस्मान् । आ वधीत्- हिंस्यात् ॥९॥

नमस्ते अग्न ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः । अमैरमित्रमर्दय ॥ ८.०७५.१०

अग्ने । ते- तव । ओजसे- बलाय । नमः । देव- द्योतनशील । कृष्टयः- प्रजाः । गृणन्ति- स्तुवन्ति ।
अमैः- बलैः । अमित्रम्- शत्रुम् । अर्दय- नाशय ॥१०॥

कुवित्सु नो गविष्ट्येऽग्ने संवेषिषो रयिम् । उरुकृदुरु णस्कृधि ॥ ८.०७५.११

नः- अस्माकम् । गविष्ट्ये- चिद्रश्म्येषणायै । अग्ने । रयिम्- दैवीं सम्पदम् । कुवित्- बह्वीम् । सु-
सुष्ठु । संवेषिषः- सम्प्रापय । उरुकृत्- बहुकृत् । नः- अस्मान् । उरु- प्रभूतान् । कृधि- कुरु ॥११॥

मा नो अस्मिन्महाधने परा वर्गारभृद्यथा । संवर्गं सं रयिं जय ॥ ८.०७५.१२

अस्मिन्- एतस्मिन् । महाधने निमित्ते सति । भारभृत्- भारवाही यथा अन्ते भारं परित्यजति तथा ।
नः- अस्मान् । मा । परा वर्क्- परित्यज । संवर्गम् । रयिम्- गणसम्पदम् । सम्- सम्यक् ।
जय ॥१२॥

अन्यमस्मद्भिया इयमग्ने सिषक्तु दुच्छुना । वर्धो नो अमवच्छवः ॥ ८.०७५.१३
अग्ने । दुच्छुना- दुःखम् । इयम्- एतत् । अस्मत्- अस्मत्तः । अन्यम्- इतरमस्मद्विरोधिनमिति
भावः । भियै- भयाय । सिषक्तु- सेवताम् । नः- अस्माकम् । अमवत्- बलवन्तम् । शवः- वेगम् ।
वर्ध- वर्धय ॥१३॥

यस्याजुषन्नमस्विनः शमीमर्दुर्मखस्य वा । तं घेदग्निर्वृधावति ॥ ८.०७५.१४
यस्य । नमस्विनः- नमस्कारवतः । अर्दुर्मखस्य- अदुष्टयज्ञस्य । शमीम्- शान्तभावनाम् ।
अजुषत्- असेवत । तम् । अग्निः । वृधा- वृद्ध्या । अवति- रक्षति ॥१४॥

परस्या अधि संवतोऽवराँ अभ्या तर । यत्राहमस्मि ताँ अव ॥ ८.०७५.१५
परस्याः- अन्यस्याः । संवतः- सेनायाः । अवराँ- अधमान् । अभ्यातर- तारय । यत्र । अहम् ।
अस्मि- भवामि । तान् । अव- रक्ष ॥१५॥

विद्वा हि ते पुरा वयमग्ने पितुर्यथावसः । अधा ते सुम्नमीमहे ॥ ८.०७५.१६
यथा । पुरा- पूर्वम् । पितुः- पालकस्य ते । अवसः- रक्षणमभवत् तथेदानीमपि । विद्वा- जानीमः ।
अध- तस्मात् । ते- तव । सुम्नम्- सुखम् । ईमहे- याचामहे ॥१६॥